

Učiteljski Tovariš

Glasiló „Slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani“.

Urejujeta:

Jakob Dimnik in **Engelbert Gangl**

učitelja v Ljubljani.

Izdajatelj in odgovorni urednik: **Jakob Dimnik**, Šubičeve ulice št. 3.

Vsebina: Iz deželnega zbora kranjskega. — Fr. Črnagoj: Konfiskovano blago. — Kolegijalnost in etiketa med učiteljstvom. — Jakob Dimnik: Jezikov nauk v prvem šolskem letu. — Jos. Ciperle: Kulturne slike s Kranjskega. — Naši dopisi. — Vestnik. — Gospodarski program.

Iz deželnega zbora kranjskega.

VIII. seji dne 11. mal. travna je poslanec dr. Tavčar poročal o prošnji „Slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani“ za odstranitev nekaterih nedostatkov v pravnih razmerah kranjskega učiteljstva. Peticijo je naš list že priobčil doslovno, in so torej zahteve učiteljev znane. Tako obširna zadeva se ne da rešiti kar na kratko. Preden se sklepa, si mora deželni zbor biti v svesti denarnega efekta zahtevanih prememb, in treba je raznih drugih pozvedb. Govornik je predlagal, naj se peticija odstopi deželnemu odboru, da zvrši potrebne pozvedbe in v prihodnjem zasedanju stavi svoje nasvete.

Posl. Šubic je rekel, da je poročevavec stvarno in obenem toplo utemeljeval predlog upravnega odseka, da je odkazati prošnjo „Slovenskega učiteljskega društva“ deželnemu odboru v pretres, proučevanje in poročanje v prihodnjem zasedanju deželnega zbora in potem nadaljeval tako-le: A vendar naj bode tudi meni kot onemu členu

te visoke zbornice, ki stoji šolstvu najbližje, dovoljeno izpregovoriti nekaj besedi o prošnji navedenega društva. Meni se zdi, da se posamezne točke te prošnje lahko dele v dve vrsti — v nujne in manj nujne. Med najbolj nujne sodi gotovo uredba pokojnine za učitelje, njih vdove in sirote. Sedanji pokojninski zakon je povsem zastarel in leži kakor eratiška klada sredi polja novejšega, modernega zakonodajstva. Odkar je visoka vlada uredila penzije svojih uslužbencev z zakonom iz leta 1896., se pokojninski zakon za naše ljudsko učiteljstvo nikakor ne more dalje vzdržati, treba se bode brez zamude lotiti njega preosnove ter ga spraviti v soglasje z državnimi določili te vrste. In to bode tem lažje, ker sem uverjen, da bi novi, modernizirani pokojninski zakon nikakor ne obtežil deželnih financ. Ako določimo eksistenčni minimum in odpravimo odijozne petletnice pri odmerjenju pokojnine, ako vzamemo za začetek penzije enako število službenih let, kakor jih zahteva država, in ako se končno celo ojačimo, da znižamo službeno dobo od 40 na 35 let, bi vse

Konfiskovano blago.

Fr. Črnagoj.

(Dalje in konec.)

Tudi bojevitega duha kažejo mladi korenjaki. Osobito se radi pečajo s strelnimi kopicami in s smodnikom. Nabral sem pri reviziji nad sto kopic in za četrtinko litra smodnika. Glede smodnika so se izgovarjali vsi dotičniki, da jih rado po trebuhu ščiplje, pa da pijo zato na mleku smodnik! —

V zbirki sem imel troje originalnih bojnih orožij. Prvo je bilo šilo preprostega fabrikata: žrebelj s topim koncem zabit v lesen ročaj; drugo je bilo tudi šilo, le da je bila zabodena mesto žreblja šivanka v les; tretje je bil nožiček, ki si ga je bil napravil kovačev fantiček sam po svojem načrtu. Vse to troje je bilo namenjeno v zbadanje in „špikanje“ drugih učencev. Ko sem zasačil učenca, ki se je ravno ves zamaknjen pripravljal, da našpika svojega tovariša, sem konfiskoval njemu in njegovima tovarišema omenjena bojna orožja ter sem našpikal nežna sedala mladih bojevnikov z leskovko precej temeljito vkljub § 24.

Nekega dne pa mi naznani prestrašenih oči in bledega lica učenec, da ima sosed njegov — pištolo, pa da ga je hotel ravnokar — ustreliti!

Osupnjen sem stal i jaz, ko sem na poziv, da mi pokaže pištolo, ugledal v zatoženčevih rokah pravo pravcato pištolo, katere smrtno žrelo mi je strašeče zijalo nasproti!

„Francelj, atentat na tvoje življenje — po tebi je — otroška emancipacija — v Ameriki revolverji — pri nas pa tudi že pištole! — Je že — ven!“ —

Že mi je menda pobledelo lice, a ker le ni hotelo počiti, sem se osrčil in pogumno sem velel učencu, da mi prinese strahoviti corpus delicti.

Toda kakšna je pa bila ta pištola? — Meni — nestrokovnjaku — je bilo naravnost nemogoče določiti sistem, kaliber ali celo stoletje, v katerem je zagledalo omenjeno orožje luč sveta, a toliko sem pa v hipu spoznal, da držim nekaj izvenrednega, v svoji stroki edinega v rokah!

Zarjavela in ne ravno cizelirana cev je imela štiri-voglato luknjo, česar nisem še pri nobenem strelnem orožju zapazil. Prvotni petelinec se je bil menda obrabil v vročem boju in zato ga je lastnik zamenil z ukrivlje-

to ne imelo direktnega vpliva na letne izdatke, osobito pa tedaj ne, ako bi učiteljem naložili nekoliko večje prispevke za pokojninski zaklad, prispevke, katere bi gotovo vsak rad plačeval, komur je skrb za svojo in svoje obitelji prihodnost pri srcu. Ureditev pokojnin je torej nujna, obenem pa tudi lahko izvedljiva zadeva; kakor priča danes nam izročena priloga 42, je stvar že v tiru in kaže, da jo je naš dež. odbor resno vzel v delo; upati je torej, da se bomo v kratkem pečali z novim, primernim načrtom učiteljskega pokojninskega zakona za Kranjsko.

Druga važna točka prošnje „Slovenskega učiteljskega društva“ zadeva petletnice naših učiteljev in učiteljic. Sedaj je odmerjenih 6 petletnic po 40 gld. Učitelj torej, ki je služil dolgih 40 let, je naposled na boljem za 240 gld. Gospoda moja, to je vsota, ki je naravnost žalostna, da ne rabim drugega izraza. Človek, ki se je trudil in pehal skoraj pol stoletja, ta avanzira v ti dobi za vsoto, ki je tako kričeča v sedanjih denarnih in prometnih razmerah, da je prošnja naših učiteljev v tem oziru gotovo v popolni meri opravičena. Zadeva petletnic je seveda v zvezi s splošno regulacijo učiteljskih plač, in tu se mi bode reklo, da je dežela stoprav pred enim letom izvršila to regulacijo in napela svoje sile do skrajne meje. To je istina, gospoda moja, a na drugi strani vendar ne moremo zanikavati, da bomo kmalu prehiteni od naših sosedov in da se z neko elementarno silo povsod dviga na površje prepričanja o potrebi končne in izdatne ureditve učiteljskih plač. Gospoda moja, kmalu bomo stali pred zanimivim dejstvom, da bode država svoje slugе boljše plačevala nego dežela Kranjska svoje učitelje!

Torej mož, ki ima za seboj štiriletne strokovne študije in maturo, ki ga celo usposoblja za enoletnega prostovoljca in častnika, ki ima izpit učiteljske usposobljenosti — ta bode imel manjše dohodke kakor oni, gotovo vse časti vredni stan uradnih slug, od katerih se pa ne zahteva mnogo več, kakor da znajo prenašati in dostavljati akte, kuriti in znažiti pisarniške prostore ter hitrih nog biti na razpolaganje uradnikom za razna mehanična dela.

nim žrebljem. Prvotni kopitec ali ročaj je bil tudi z najvejšim domačim izdelkom zamenjan, in ker je bil že tudi ta počen, je bil prevezan z navadno žico vse navskriž.

No, nevarnosti se od tega orožja pač ni bilo bati, to sem takoj uvidel. Ker se pa zatoženec ni mogel izkazati z orožnim listom in ker je vrhutega pretil tovarišu svojemu, je bil po § 24. kaznovan z leskovko, in orožje sem mu uradno zaplenil in utelesil konfiskacijskemu predalu v šolski omari.

Nedolžno stvarco sem dobil pri drugem dečku. Bila je to ožgana, originalno ukrivljena tršičica brez prave podobe. Na vprašanje, kaj li naj bi predstavljalo ono drevice, mi je odgovoril maliček, da je to konjiček. Zares — bilo je nekoliko podobno konjski glavici, a morala je vendar najbujnejša fantazija prav živo delovati pri tem predstavljanju.

Nekega dne ugledam v knjigi učenčkovi podobico — ne ravno sveto — iz znanega dunajskega lista „Kikeriki“. Na podobici je bila trolasa debela glava železnega kancelarja, nasajena na drobno telesee.

„Kje si pa dobil to podobico?“ vprašam učenca.

„Gospod so mi jo dali“, je bil odgovor.

„Gospod?“ se začudim.

Ali menite, da bode tako razmerje moglo trajati dolgo časa? Jaz sem prepričan, da nikakor ne in da se bode prej ali slej treba poprijeti nove regulacije. Kakor nekak prehod do novih plač bi jaz smatral ureditev, oziroma izboljšanje petletnic; tu bi se dalo najprej nekoliko pomagati in sicer na način, ki bi vsaj momentanno prehudo ne obremenil jetičnih naših blagajnic. Kot drugo nujno zadevo, katero izprosuje prošnja „Slovenskega učiteljskega društva“, bi bile torej petletnice in njih povečanje. Deželni odbor bode z ozirom na te razmere in razmere deželnih dohodkov izvestno nabral in podal zanimiv material, o katerem bomo lahko obravnavali ter mogli v prihodnje kaj ukreniti o tem važnem vprašanju.

O drugih točkah prošnje „Slovenskega učiteljskega društva“ danes ne bodem govoril, ker bode zato pozneje še dovolj prilike; omeniti sem hotel le najbolj pereča vprašanja za učiteljstvo in jih priporočati naklonjenosti merodajnih naših faktorjev v svesti si, da naše učiteljstvo, ki stoji na visoki stopnji omike in se odlikuje po izvenredni delavnosti, žilavosti in agilnosti, takih ozirov v polni meri zastuži!

Kolegijalnost in etiketa med učiteljstvom.

Vsak izmed učiteljstva čuti, kako hudo je to, da se trudimo za splošni napredek ljudstva od jutra do večera in večkrat tudi pozno v noč, a vendar nimamo docela še onega priznanja in spoštovanja, ki nam gre po pravici. Ljudstvo učimo znanosti, ki so prav gotovo koristne in potrebne; učimo ga znanosti, brez katerih ni napredka, ni blaginje; ljudstvo učimo morale, brez katere ne more izhajati nobena človeška družba bodisi katerekoli vere ali narodnosti. Bodi človek katerekoli vere ali narodnosti, mora znati, ako hoče priti do prave blaginje: a) brati; b) razumeti, kar zase primerneга bere; c) povedati v pravilni pismeni obliki, kar je sebi primerneга bral; d) povedati pismeno svoje misli, izkušnje in nasvete; e) kaj so prednamci delali in kako se jim je

„Da, gospod!“ mi zatrdi deček.

„Pa so jih še komu drugemu dali?“

„O ja, men tud, men tud!“ so se oglašali otroci.

„Pokažite jih vsi!“ — In podajali so mi v roke najraznovrstnejših podobic iz „Kikerikija“, „Fliegende“, „Figara“ i. t. d. Na ti podobi je vlekel Tisza zavoženi vladni voz ter se krivil pod njega pezo, na drugi se je potil Taaffe, ko je pomirjal razgrete duhove v zbornici, tu se je zopet postavljajal na glavo pred svojimi volivci poslanec, kateremu je „Kikeriki“ na orglice igral, na drugi podobi je dvigala celo dražestna baletka v najdrznejših skokih svoje nožice!

To so bile podobice, ki niso imele prav nič svetniškega sijaja ob glavi, a vendar so otroci pobožno upirali vanje oči.

Z zadovoljstvom sem pobiral podobice, jih deval v red ter slednjič govoril otrokom: „Vidim, da vas imajo gospod jako radi, ker so vam darovali toliko veselih podobic, ki še meni tako ugajajo, da bi jih najrajši shranil v omari. Ali jih torej daste meni?“

„O ja, o ja, jest jo že dam“, so hiteli otroci drug za drugim, jaz pa sem dodal podobice konfiskovanemu blagu.

to ne imelo direktnega vpliva na letne izdatke, osobito pa tedaj ne, ako bi učiteljem naložili nekoliko večje prispevke za pokojninski zaklad, prispevke, katere bi gotovo vsak rad plačeval, komur je skrb za svojo in svoje obitelji prihodnost pri srcu. Ureditev pokojnin je torej nujna, obenem pa tudi lahko izvedljiva zadeva; kakor priča danes nam izročena priloga 42, je stvar že v tiru in kaže, da jo je naš dež. odbor resno vzel v delo; upati je torej, da se bomo v kratkem pečali z novim, primernim načrtom učiteljskega pokojninskega zakona za Kranjsko.

Druga važna točka prošnje „Slovenskega učiteljskega društva“ zadeva petletnice naših učiteljev in učiteljic. Sedaj je odmerjenih 6 petletnic po 40 gld. Učitelj torej, ki je služil dolgih 40 let, je naposled na boljem za 240 gld. Gospoda moja, to je vsota, ki je naravnost žalostna, da ne rabim drugega izraza. Človek, ki se je trudil in pehal skoraj pol stoletja, ta avanzira v ti dobi za vsoto, ki je tako kričeča v sedanjih denarnih in prometnih razmerah, da je prošnja naših učiteljev v tem oziru gotovo v popolni meri opravičena. Zadeva petletnic je seveda v zvezi s splošno regulacijo učiteljskih plač, in tu se mi bode reklo, da je dežela stoprav pred enim letom izvršila to regulacijo in napela svoje sile do skrajne meje. To je istina, gospoda moja, a na drugi strani vendar ne moremo zanikavati, da bomo kmalu prehiteni od naših sosedov in da se z neko elementarno silo povsod dviga na površje prepričanja o potrebi končne in izdatne ureditve učiteljskih plač. Gospoda moja, kmalu bomo stali pred zanimivim dejstvom, da bode država svoje slugе boljše plačevala nego dežela Kranjska svoje učitelje!

Torej mož, ki ima za seboj štiriletne strokovne študije in maturo, ki ga celo usposoblja za enoletnega prostovoljca in častnika, ki ima izpit učiteljske usposobljenosti — ta bode imel manjše dohodke kakor oni, gotovo vse časti vredni stan uradnih slug, od katerih se pa ne zahteva mnogo več, kakor da znajo prenašati in dostavljati akte, kuriti in znažiti pisarniške prostore ter hitrih nog biti na razpolaganje uradnikom za razna mehanična dela.

nim žrebljem. Prvotni kopitec ali ročaj je bil tudi z najvejšim domačim izdelkom zamenjan, in ker je bil že tudi ta počen, je bil prevezan z navadno žico vse navskriž.

No, nevarnosti se od tega orožja pač ni bilo bati, to sem takoj uvidel. Ker se pa zatoženec ni mogel izkazati z orožnim listom in ker je vrhutega pretil tovarišu svojemu, je bil po § 24. kaznovan z leskovko, in orožje sem mu uradno zaplenil in utelesil konfiskacijskemu predalu v šolski omari.

Nedolžno stvarco sem dobil pri drugem dečku. Bila je to ožgana, originalno ukrivljena tršičica brez prave podobe. Na vprašanje, kaj li naj bi predstavljalo ono drevo, mi je odgovoril maliček, da je to konjiček. Zares — bilo je nekoliko podobno konjski glavici, a morala je vendar najbujnejša fantazija prav živo delovati pri tem predstavljanju.

Nekega dne ugledam v knjigi učenčkovi podobico — ne ravno sveto — iz znanega dunajskega lista „Kikeriki“. Na podobici je bila trolasa debela glava železnega kancelarja, nasajena na drobno telesee.

„Kje si pa dobil to podobico?“ vprašam učenca.

„Gospod so mi jo dali“, je bil odgovor.

„Gospod?“ se začudim.

Ali menite, da bode tako razmerje moglo trajati dolgo časa? Jaz sem prepričan, da nikakor ne in da se bode prej ali slej treba poprijeti nove regulacije. Kakor nekak prehod do novih plač bi jaz smatral ureditev, oziroma izboljšanje petletnic; tu bi se dalo najprej nekoliko pomagati in sicer na način, ki bi vsaj momentanno prehudo ne obremenil jetičnih naših blagajnic. Kot drugo nujno zadevo, katero izprosuje prošnja „Slovenskega učiteljskega društva“, bi bile torej petletnice in njih povečanje. Deželni odbor bode z ozirom na te razmere in razmere deželnih dohodkov izvestno nabral in podal zanimiv material, o katerem bomo lahko obravnavali ter mogli v prihodnje kaj ukreniti o tem važnem vprašanju.

O drugih točkah prošnje „Slovenskega učiteljskega društva“ danes ne bodem govoril, ker bode zato pozneje še dovolj prilike; omeniti sem hotel le najbolj pereča vprašanja za učiteljstvo in jih priporočati naklonjenosti merodajnih naših faktorjev v svesti si, da naše učiteljstvo, ki stoji na visoki stopnji omike in se odlikuje po izvenredni delavnosti, žilavosti in agilnosti, takih ozirov v polni meri zasuži!

Kolegijalnost in etiketa med učiteljstvom.

Vsak izmed učiteljstva čuti, kako hudo je to, da se trudimo za splošni napredek ljudstva od jutra do večera in večkrat tudi pozno v noč, a vendar nimamo docela še onega priznanja in spoštovanja, ki nam gre po pravici. Ljudstvo učimo znanosti, ki so prav gotovo koristne in potrebne; učimo ga znanosti, brez katerih ni napredka, ni blaginje; ljudstvo učimo morale, brez katere ne more izhajati nobena človeška družba bodisi katerekoli vere ali narodnosti. Bodi človek katerekoli vere ali narodnosti, mora znati, ako hoče priti do prave blaginje: a) brati; b) razumeti, kar zase primernege bere; c) povedati v pravilni pismeni obliki, kar je sebi primernege bral; d) povedati pismeno svoje misli, izkušnje in nasvete; e) kaj so prednamci delali in kako se jim je

„Da, gospod!“ mi zatrdi deček.

„Pa so jih še komu drugemu dali?“

„O ja, men tud, men tud!“ so se oglašali otroci.

„Pokažite jih vsi!“ — In podajali so mi v roke najraznovrstnejših podobic iz „Kikerikija“, „Fliegende“, „Figara“ i. t. d. Na ti podobi je vlekel Tisza zavoženi vladni voz ter se krivil pod njega pezo, na drugi se je potil Taaffe, ko je pomirjal razgrete duhove v zbornici, tu se je zopet postavljajal na glavo pred svojimi volivci poslanec, kateremu je „Kikeriki“ na orglice igral, na drugi podobi je dvigala celo dražestna baletka v najdrznejših skokih svoje nožice!

To so bile podobice, ki niso imele prav nič svetniškega sijaja ob glavi, a vendar so otroci pobožno upirali vanje oči.

Z zadovoljstvom sem pobiral podobice, jih deval v red ter slednjič govoril otrokom: „Vidim, da vas imajo gospod jako radi, ker so vam darovali toliko veselih podobic, ki še meni tako ugajajo, da bi jih najrajši shranil v omari. Ali jih torej daste meni?“

„O ja, o ja, jest jo že dam“, so hiteli otroci drug za drugim, jaz pa sem dodal podobice konfiskovanemu blagu.

godilo; e) društvene, gospodarske in razne druge razmere raznih ljudstev in držav na zemlji; f) razna svojstva prirodnih teles, ker jih drugače ne more obračati v svojo korist; g) računati; h) še marsikaj drugega, kar potrebuje k splošnemu napredku. Pri vsakem ljudstvu, ki hoče živeti v miru in blaginji, mora preiti v kri in meso: Kar nočeš, da bi drugi tebi storil, tudi ti njemu ne stori; kar pa hočeš, da bi drugi tebi storil, če bi bil v takem položaju kakor tvoj bližnji, to stori tudi ti njemu, kolikor moreš in smeš. Vsak posameznik mora poznati dolžnosti do samega sebe kot uda človeške družbe in drugih.

Vsakemu ljudstvu v resnici potrebne znanosti in vsakemu ljudstvu splošna potrebna morala, ki se ne naslaja na kateri izkoriščevalni sistem posameznih skupin človeške družbe in ne izvira iz takega sistema, vse to je nekaj absolutno dobrega; to vse pa imamo ravno mi ljudski učitelji poučevati; zato smemo biti ljudski učitelji ponosni, ker delamo nekaj absolutno dobrega. Ne sme nas žaliti, če nas nekateri ljudje preganjajo, žalijo, ponižujejo, zaničujejo in ljudstvo na nas hujskajo; saj taki ljudje imajo na dan le par ur obligatnega dela in še to ni nekaj absolutno dobrega, ampak večkrat za človeški blagor in napredek nekaj absolutno nepotrebne, ali celo škodljivega. Ne žalujmo, če nas hočejo nekateri lenuhi poniževati, zaničevati i. t. d.; mi smo za človeški napredek in blaginjo absolutno potrebni, oni so pa s svojim postopanjem večkrat absolutno nepotrebni; oni so celo zavora na vozu človeškega napredka, ki tudi takrat deluje, kadar gre voz navzgor. Tovariši in tovarišice! Glavo kvišku in pogumno ne nazaj, navzdol, ampak naprej in navzgor! Dvignimo pogumno svojo zastavo in stopajmo za njo brez strahu, brez neumnih obzirov do takih ljudi, ki ne morejo biti nikoli naši prijatelji ali zavezniki, če bi tudi osebno hoteli biti. Združimo se in organizujmo se! Bodimo med seboj kolegijalni; malo bolj nego do sedaj, ko občujemo med seboj in z drugimi stanovi, glejmo na etiketna pravila, ki vodijo do kolegijalnosti in jo utrjujejo ter nam pomagajo, da si pridobimo pri drugih stanovih potrebni ugled.

Še eno podobo bi rad omenil, katera edina mi je ostala po potresu, ker sem jo imel shranjeno v svoji knjižnici.

Blizu četrtinke pole popirja, na obeh straneh „pomalanega“, obseza ta podoba, katera je izvirno delo dvajsetletnega vaškega učenca.

Na prvi strani kliče „petelinček piške svoje“. Petelin, slikan z najživejšimi barvami, stoječ pred zabojčkom hrane, opravlja ravno nekaj prav vsakdanjega. Dve kokoši, katerima se je pridružil hrošč, pobirata natreseno jima zrnje. Tretja kokoš občuduje najdenega polža, med tem ko vodi četrta svojo mlado družinico — petnajstero kebastih piščet — na izprehod.

In kako dobro, originalno je risano vse to! Dvoje piščet se razgreva v mladostnem ognju ter se skuša s kljunčkoma, druga dvojica pa se huduje nad najdeno „zverjo“, prepiraje se, je li muha ali krokodil, ko jima hiti zaostalo pišče iz daljave v pomoč. — Vse tako preprosto in naravno, kot da je bil mlademu slikarju za vzor Deffregger!

Na drugi strani pa je naslikan učitelj — menda moja fotografija! — v širokih, rdečih hlačah in rumeni

Glede kolegijalnosti in etikete se je do sedaj med nami mnogo grešilo. Da to trditev podprem, navedem nekoliko dogodkov, ki sem jih sam doživel.

Nastopil sem kot mlad učitelj službo. Obiskal sem starejšega tovariša in imel pri tem 2 gld. voznih stroškov. — Črez nekoliko časa pride omenjeni v moj službeni kraj, obiše krajnega duhovnika, a zame se ne zmeni. Ta mož, ki sedi kot zastopnik učiteljstva v okrajnem šolskem svetu, je bil dolžan, če ne iz kolegijalnosti, pa vsaj po pravih etikete mi povrniti obisk, česar pa do današnjega dne ni storil.

Drug zgled: Obiskal sem s svojo soprogo neko učiteljico, ki je bila še v povojih, ko sem bil jaz že učitelj. Ta pride po več letih, odkar mi je dolžna povrniti obisk, v moj službeni kraj, ostane tukaj več časa ter potem odide, ne da bi bila obisk povrnila ali se sploh zame kaj zmenila.

Tretji zgled: Nek učitelj pride v moj službeni kraj, pri krajnem duhovniku nekaj dni pije, je in spi ter potem odide, ne da bi se bil kaj zanimal za krajno šolo ter le besedico govoril s krajnim učiteljem.

Četrti zgled: Obiskal sem dva druga tovariša, ki prihajata večkrat v moj službeni kraj, a ne enemu, ne drugemu ne pride na misel, da bi mi obisk povrnil, dasi ravno čakam na to že več let.

Tako bi lahko navedel še nekaj zgledov, ki kažejo, da se marsikateri učitelji in učiteljice ne drže prvotnih pravil kolegijalnosti in etikete; da sami svojega stanu ne spoštujejo; da hlapčujejo drugim stanovom, med tem ko se za svoje kolege ne zmenijo. Tako ne sme iti dalje, ako hočemo kaj veljati, se organizovati, drug drugemu pomagati ter napredovati. — Z ozirom na povedano bi bilo prav, da bi se razpravljala naloga: „Kolegijalnost in etiketa med učiteljstvom“ v vrlem „Učiteljskem Tovarišu“. Gospod urednik! Bodite tako dobri, da povabite svoje čitatelje na tako razpravo.*) Jaz se Vam že sedaj oglašam za sodelovavca pri omenjeni nalogi. V.

*) Naš list bo takim razpravam vedno na razpolago. Uredn.

suknji, ki predava ravnokar višje znanosti mladim slušateljem.

V treh klopih sedi po šestero učencev v rdečih, modrih, zelenih in rumenih jopičih. In kako resne, zamišljene obraze imajo ti paglavci, prav kot da poslušajo z ušesi in z usti predavane nauke. Oni debelušček tam na kraju se pa steza na vse kriplje ter moli roko kviško, kot da mu ni prav nič več strpeti, dokler se ne znebi kakega učenega odgovora. Vse je pazljivo, le en nagajivec tam v zadnji klopi skuša šepetati, skrivaje se za svojega prednika.

Na steni visi vrh tega zemljevid bajne sestave, ki se pač ne strinja točno s Hölzlzlovim zemljevidom naše Avstrije. — Na vsi podobi je celo nekaj perspektive, le stojalo šolske table je nekam preveč zverženo.

Tako sem vam podal najvažnejše slike svojega konfiskovanega blaga in končam s pozivom do vas tovarišev, da prav pridno konfiskujete stvari, ki so važne v otroški zgodovini, da napravimo črez leta — muzej otroških raritet!

godilo; e) društvene, gospodarske in razne druge razmere raznih ljudstev in držav na zemlji; f) razna svojstva prirodnih teles, ker jih drugače ne more obračati v svojo korist; g) računati; h) še marsikaj drugega, kar potrebuje k splošnemu napredku. Pri vsakem ljudstvu, ki hoče živeti v miru in blaginji, mora preiti v kri in meso: Kar nočeš, da bi drugi tebi storil, tudi ti njemu ne stori; kar pa hočeš, da bi drugi tebi storil, če bi bil v takem položaju kakor tvoj bližnji, to stori tudi ti njemu, kolikor moreš in smeš. Vsak posameznik mora poznati dolžnosti do samega sebe kot uda človeške družbe in drugih.

Vsakemu ljudstvu v resnici potrebne znanosti in vsakemu ljudstvu splošna potrebna morala, ki se ne naslaja na kateri izkoriščevalni sistem posameznih skupin človeške družbe in ne izvira iz takega sistema, vse to je nekaj absolutno dobrega; to vse pa imamo ravno mi ljudski učitelji poučevati; zato smemo biti ljudski učitelji ponosni, ker delamo nekaj absolutno dobrega. Ne sme nas žaliti, če nas nekateri ljudje preganjajo, žalijo, ponižujejo, zaničujejo in ljudstvo na nas hujskajo; saj taki ljudje imajo na dan le par ur obligatnega dela in še to ni nekaj absolutno dobrega, ampak večkrat za človeški blagor in napredek nekaj absolutno nepotrebne, ali celo škodljivega. Ne žalujmo, če nas hočejo nekateri lenuhi poniževati, zaničevati i. t. d.; mi smo za človeški napredek in blaginjo absolutno potrebni, oni so pa s svojim postopanjem večkrat absolutno nepotrebni; oni so celo zavora na vozu človeškega napredka, ki tudi takrat deluje, kadar gre voz navzgor. Tovariši in tovarišice! Glavo kvišku in pogumno ne nazaj, navzdol, ampak naprej in navzgor! Dvignimo pogumno svojo zastavo in stopajmo za njo brez strahu, brez neumnih obzirov do takih ljudi, ki ne morejo biti nikoli naši prijatelji ali zavezniki, če bi tudi osebno hoteli biti. Združimo se in organizujmo se! Bodimo med seboj kolegijalni; malo bolj nego do sedaj, ko občujemo med seboj in z drugimi stanovi, glejmo na etiketna pravila, ki vodijo do kolegijalnosti in jo utrjujejo ter nam pomagajo, da si pridobimo pri drugih stanovih potrebni ugled.

Še eno podobo bi rad omenil, katera edina mi je ostala po potresu, ker sem jo imel shranjeno v svoji knjižnici.

Blizu četrtinke pole popirja, na obeh straneh „pomalanega“, obseza ta podoba, katera je izvorno delo dvajsetletnega vaškega učenca.

Na prvi strani kliče „petelinček piške svoje“. Petelin, slikan z najživejšimi barvami, stoječ pred zabojčkom hrane, opravlja ravno nekaj prav vsakdanjega. Dve kokoši, katerima se je pridružil hrošč, pobirata natreseno jima zrnje. Tretja kokoš občuduje najdenega polža, med tem ko vodi četrta svojo mlado družinico — petnajstero kebastih piščet — na izprehod.

In kako dobro, originalno je risano vse to! Dvoje piščet se razgreva v mladostnem ognju ter se skuša s kljunčkoma, druga dvojica pa se huduje nad najdeno „zverjo“, prepiraje se, je li muha ali krokodil, ko jima hiti zaostalo pišče iz daljave v pomoč. — Vse tako preprosto in naravno, kot da je bil mlademu slikarju za vzor Deffregger!

Na drugi strani pa je naslikan učitelj — menda moja fotografija! — v širokih, rdečih hlačah in rumeni

Glede kolegijalnosti in etikete se je do sedaj med nami mnogo grešilo. Da to trditev podprem, navedem nekoliko dogodkov, ki sem jih sam doživel.

Nastopil sem kot mlad učitelj službo. Obiskal sem starejšega tovariša in imel pri tem 2 gld. voznih stroškov. — Črez nekoliko časa pride omenjeni v moj službeni kraj, obišče krajnega duhovnika, a zame se ne zmeni. Ta mož, ki sedi kot zastopnik učiteljstva v okrajnem šolskem svetu, je bil dolžan, če ne iz kolegijalnosti, pa vsaj po pravih etikete mi povrniti obisk, česar pa do današnjega dne ni storil.

Drug zgled: Obiskal sem s svojo soprogo neko učiteljico, ki je bila še v povojih, ko sem bil jaz že učitelj. Ta pride po več letih, odkar mi je dolžna povrniti obisk, v moj službeni kraj, ostane tukaj več časa ter potem odide, ne da bi bila obisk povrnila ali se sploh zame kaj zmenila.

Tretji zgled: Nek učitelj pride v moj službeni kraj, pri krajnem duhovniku nekaj dni pije, je in spi ter potem odide, ne da bi se bil kaj zanimal za krajno šolo ter le besedico govoril s krajnim učiteljem.

Četrty zgled: Obiskal sem dva druga tovariša, ki prihajata večkrat v moj službeni kraj, a ne enemu, ne drugemu ne pride na misel, da bi mi obisk povrnil, dasi ravno čakam na to že več let.

Tako bi lahko navedel še nekaj zgledov, ki kažejo, da se marsikateri učitelji in učiteljice ne drže prvotnih pravil kolegijalnosti in etikete; da sami svojega stanu ne spoštujejo; da hlapčujejo drugim stanovom, med tem ko se za svoje kolege ne zmenijo. Tako ne sme iti dalje, ako hočemo kaj veljati, se organizovati, drug drugemu pomagati ter napredovati. — Z ozirom na povedano bi bilo prav, da bi se razpravljala naloga: „Kolegijalnost in etiketa med učiteljstvom“ v vrlem „Učiteljskem Tovarišu“. Gospod urednik! Bodite tako dobri, da povabite svoje čitatelje na tako razpravo.*) Jaz se Vam že sedaj oglašam za sodelovavca pri omenjeni nalogi. V.

*) Naš list bo takim razpravam vedno na razpolago. Uredn.

suknji, ki predava ravnokar višje znanosti mladim slušateljem.

V treh klopih sedi po šestero učencev v rdečih, modrih, zelenih in rumenih jopičih. In kako resne, zamišljene obraze imajo ti paglavci, prav kot da poslušajo z ušesi in z usti predavane nauke. Oni debelušček tam na kraju se pa steza na vse kriplje ter moli roko kviško, kot da mu ni prav nič več strpeti, dokler se ne znebi kakega učenega odgovora. Vse je pazljivo, le en nagajivec tam v zadnji klopi skuša šepetati, skrivaje se za svojega prednika.

Na steni visi vrh tega zemljevid bajne sestave, ki se pač ne strinja točno s Hölzlzlovim zemljevidom naše Avstrije. — Na vsi podobi je celo nekaj perspektive, le stojalo šolske table je nekam preveč zverženo.

Tako sem vam podal najvažnejše slike svojega konfiskovanega blaga in končam s pozivom do vas tovarišev, da prav pridno konfiskujete stvari, ki so važne v otroški zgodovini, da napravimo črez leta — muzej otroških raritet!